

Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 01 : De Phaetonte

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[61-62\] : De Phaethonte](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VI

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - VI, 01 : De Phaethonte](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 02 : De Phaëton](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 01 : De Phaëthon](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - VI, 01 : De Phaetonte, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 03/02/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/5976>

Copier

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Format in-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination p. 552-557

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Phaéton](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

itare non possumus, multa excogitata, & ut suauiter à vulgo imbibereutur, fabulis inuoluta fuerunt. Neque enim cum quid frustra precamur, continuo in desperationem est cadendum. quod insulsi plerique homines fecerunt, qui cum votorum suorum non fuissent facti compotes, vel Deos nullos esse dixerunt, vel res humanas non curare, vel omnia inexplicabili & certa fatorum serie trahi: resque diuinas suæ infœitiæ, non ingenij sui imbecillitatem, diuinæ naturæ subiecerunt. Ut igitur æquo animo nostas preces irritas fuisse aliquando perferamus, Deorumque immortalium consilium in bonam partem acciperemus, & ea quæ dicta sunt de Phaethonte, & alia complura his similia, sinxerunt antiqui, quæ imperitorum multitudini aniles nugæ & res ridiculæ videntur: at si quis rectè consideret vniuersam fabularum naturam, illas ad humanam vitam in melius vertendam excogitatas fuisse sentiet. At nunc de Phaethonte quæ memoriæ prodita sunt ab antiquis, perquiramus.

De Phaethonte. CAP. I.

PHAETHON Clymenes Nymphæ & Solis filius fuisse dicitur: qui cum Epapho Iouis filio non cederet, seque Solis filium esse gloriaretur, hunc falso gloriari inquit Epaphus, ut ait Ouidius libro primo Metamorph.

*Nunc Epaphus magni genitus de semine tandem
Credatur esse Iouis, perque Erbes innecta parenti
Templa tenet, fuit huic animis equalis & annis
Sole satus Phaethon: quem quondam magna loquentem,
Nec sibi cedentem, Phæboque parente superbum
Non tulit Inachides: marique, ait, omnia dement
Credis, & es tumidus, genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaethon, iramque pudore repressit,
Et tulit ad Clymenen Epaphi conuicta matrem.*

Quæ scripta sunt etiam à Zeze Chil. 4. historia 137. At Pausanias in Atticis Cephali satum natum esse ex Aurora Phæthontem scribit: quod etiam testatur Hesiodus ita in Theogonia:

Ταυτὸν δ' ἦ ὧς τί καὶ μίμνετα χαλκμορὺς ἦν

Aitio-

Αἰθίοπων βασιλῆα καὶ ἡμαθίονα ἄνακτα.

αὐτὰρ τοὶ κεφαλὰ φουρῖσκετο φαίδιμον υἱὸν

ἰσχυροὺς αἰδόντα, θεοῖς ἰπείκελον ἄνδρα.

Memnona Tithono peperitque Aurora nigrantum

Aethiopum Regem, Tithono hac Emathionem.

Edidit hac rursus Cephalo coniuncta decorum,

Et fortem Phaethonta, parem Dijs malte supernis.

Fabulati sunt igitur Phaethontem Epaphi contumelijs inflammatum, ut nobilitatem sui generis vniuersis hominibus patefaceret, ad Solem patrem suum contendisse, & precibus tandem impetrasse, ut is polliceretur iurando, quidquid Phaethon poposcillet, se concessurum. Tum verò Phaethon rogauit ut currum lucis que administrationem sibi per vnum diem concederet: id cum grauius ferret Sol, neque tamen negare posset quod iurando affirmauerat, multis rationib. conatur filio persuadere ne rem tam arduam, tam que difficilem aggrediretur, quae multo maiorem peritiam & animi constantiam requireret. Verum cum nihil neque monendo, neque deterrendo, neque rogando, ut ab re tanta abstineret, proficeret, inuitus illicursum habenasque equorum tradidisse dicitur: ut luculentissime scripsit Ouid. 2. Metamorph. & Lucianus in dialogis Deorum. Cum igitur acceptum currum ob metum Scorpionis retinere intra certam viam Phaethon ignorasset, effecit ut modo terrarum orbis acerbitate caloris propinquioris conflagraret, regionesque vel ad cardines mundi insuetum aestum sentirent, modoque tellus Aethiopum grauissimis & insuetis frigoribus premeretur. Id cum sensisset Iupiter, veritus ne genus animantium penitus periret, fulmine celesti Phaethontem de curru deiecit: qui ad ripas Eridani fluminis cecidit, ut ait Apollon. lib. 4. Argonauticorum:

ἔτα δ' ἰθαλαστὸν ὄρεον ῥέον ἠ' ἰδαιόσθ

ἔτα ποτ' αἰθαλέντι τυπὰς πρὸς εἶρνα κραιωνῶ

ἡμιδαὲς φαίδων, πρὶ σὶν ἄρματα δ' ἠλίοιο

λίμνῃ ἱετρὰς πολυαντίεσσι δ' ἰτινῶν περ

πρὸς ἄρματα αἰδομένοιο βαρὺν ἀντιήκον ἄτμον.

Ultima ad Eridani Minya Venere fluentia,

Pellens quo ardenti percussus fulminis igne

Seminisus cecidit Phaethon, currumque paternum

*Liquit in aereu campis, ubi nunc quoque, fluctus
Vulnus olent & flum graniter fumoq; vaporant.*

Et Lucretius lib. 5. inquit Solem post mortem filij collegisse e-
quos, atq; suetum cursum peregrisse:

*At pater omnipotens ira tum percitus acri,
Magnanimum Phaethonta repenti fulminis ictu
Deturbavit equis in terram: Solque cadente
Obvius aeternam suscepit lampada mundi,
Disiectosq; redegit equos, iunxitq; trementes.
Inde suum per iter recreavit cuncta gubernans.*

Est autem in regione Celtarum locus ille, in quem cecidisse
Phaethon dicitur: ubi scatent fontes Eridani ad Pyrenæos

*τοῖς δ' ἐπὶ πυρηνάων ὄρεσιν, καὶ δ' ὠκεῖα κελτῶν,
ἀγχοῖσι περ, αἰώνων διαρρόου ἡ πρὸς αἰὲς
οὐ ποτ' ἐπὶ πτόχεσσιν ἰσημαίαν ἀνὰ νύκτα
ἡ λιάδε κέκυρται ἐδ' ὑπὸ μανθὰ φαιδύσσει.*

*Hic Pyrenæos montes, Celtasque videbis,
Non procul Eridani distantes fontibus: illic
Tempore nocturno deserta ad flumina fratrem
Heliades luxere suum Phaethonta cadentem.*

Nam fama est eius sorores, quæ commemoratæ sunt, cum de
Sole ageremus, adeo grauitè mortem Phaethontis tulisse,
ut assidue lugentes Deorum misericordia in populos nigras
fuerint conuersæ: ut inquit Ouidius lib. 1. de Ponto:

*Vos quoque, felices, quarum clamantia fratrem
Cortice velauit populus ora novo.*

Harum lachrymæ in electrum fuerunt conuersæ, ut ait idem
poeta in lib. 1. Metamorph.

*Inde fluunt lacryma: stillataque Sole rigescunt
De ramis electra noua, qua lucidus amnis
Excipit, & nris mittit gestanda Latinis.*

Quamuis Artemidorus Ephesius famam fuisse scripsit apud
Celtas electrum non quidem Heliadum, sed Apollinis fuisse
lacrymas, ubi propter Æsculapij mortem inæstus ad Hyper-
boreos contendit ob indignationem aduersus patrem. Non
defuerunt nris qui dixerint istud ipsum contrigisse illo tem-
pore, quo iussus fuit scire propter mortem Cyclopi. Qui-
dam crediderunt dictum fuisse ab illo incendio Phaethontem
cogno-

cognine, cum prius Eridanus diceretur, à quo etiam fluvius nomen obtinuit.

¶ Hæc illa sunt quæ de Phaethonte ab antiquis fabulosè dicta fuerūt. Phaethon Solis & Clymenes filius dicebatur, quia est ardor aut inflammatio, quæ à Sole proficiscitur: *πᾶσι θεοῖς* ardeo significat. Huic Clymenē dixerunt esse matrem, quæ aqua est, & *ἄπειρος ὕδωρ*, quod inundare significat, fuit vocata. Sensit enim Anaxagoras & Heraclitus stellas esse igneas, ijsq; vaporibus ali, qui per vim Solis à terra extrahuntur: nam cum vapores illi inflammati fuerint, tum vehemens est calor, quod etiam patet per æstivos dies. cum enim fiunt crassiores terræ vapores, ijsq; calefiunt à Sole, quod etiam magis accidit imminentibus imbribus, tum magnus & intolerabilis propè fit æstus, quare Phaethon Solis & Clymenes est filius, eorum vaporum scilicet ardor, qui à Sole excitantur. Alij Cephalī & Auroræ filium esse Phaethontem putarunt, quia Cephalus & ipse Sol astrorū omnium princeps esse creditur: nascitur enim ardor à Solis viribus per cursum. Fabulantur hunc currum à Sole patre impetrasse, quia latè vagatus sit ardor ille, multasque inluetas grauioribus caloribus prouincias depopulatus sit. Ego enim sanè per hanc fabulam eximiam aliquam siccitatem, aut eximium & inauditum calorem contigisse aliquando crediderim ob certum planetarum congressum Sole in extrema parte Libræ sub finem Septembris existente, quare finxerunt antiqui Phaethontem, antequam ad Scorpionem accederet, eius metu decidisse. Finxerunt eum in ea parte præcipuè signiferi delirasse, quæ est vltima Libræ in Scorpionē, vbi via dicitur vsta: quæ gradus decem vtrinque continet. Cum enim Solis currus eò peruenisset, neque tamen per breuitatem dierum æstus cessaret, creditus est Solis currus viam suetam reliquisse, atque inde locus datus est fabulæ. Nihil fuit igitur aliud Phaethontis fabula, nisi ob nonnullarum errantium stellarum congressum siccitas eximia: qui dicitur ad ripas fluminis Eridani decidisse, quia inundationes hanc siccitatem plerunque consequi solent, vel pestilentia, vel terræmotus, vel annonæ penuria. Nam cum mirus calor solis terræque siccitas Galliam, & Græciam, & Italiam anno salutis nostræ 1242. inuasisse dicatur, tanta vis pestilentie anno sequenti coorta est, vt vix vnus è decem millibus hominum superfuerit.

Istud ipsum aliquando contigit in Ægypto, & in Asia, post eximiam siccitatem & post eximias inundationes : nam duodecim vrbes vna nocte Tiberio Cæsare imperâte terræ motu deuastatæ sunt. Atque Anaximander ex obseruatione siderû non solum tempestates, sed etiam subterraneos ventos Lacedæmonijs futuros prædixit. Hunc fuisse deiectum fulmine à Ioue apud Eridanum fluium fabulantur, quia vt Orionis, sic Eridani exortu magna vis imbrium sæpius concitatur, quare in Aratæ versibus illum magnas habere vires inquit Cicero, cum ita verterit :

*Hæc etiam Eridanum cernes in parte locatum,
Cæli funestum magnis cum viribus amnem.*

Id autem ita fictum est, quod fulmine fuerit deiectus ; quia vapores per calorem elati in sublimi aeris parte in angustum à circumstanti frigore compulsi (est enim illa pars aeris, vbi cessant radij Solis à terra remissi, frigidior) tonitrua, & fulgura, & fulmina emiserunt ac detruserunt, donec calor ille deniq; dissiparetur. Ea de causa & Iupiter illum de curru deiecisse dicitur, & siquam rerum mortalium labantem videret, refecisse : nam Iupiter modò est calor, qui est vita omnium viuentium, modò ignis elementum vt comburens hic Vulcanus, modò aer, modò mens diuina : à quo aere frigidior denique facta recreata sunt aliquando penè exusta & extincta ob æstum animantia.

Alij fabulam inde excogitatam fuisse dixerunt, quia primus Solis cursum obseruat, qui cum mortuus esset, antequam artem perfectam cognouisset, dictus est fulmine fuisse deiectus, vt ait Lucianus in Astrologia. Alij maluerunt per hanc fabulam demonstrauisse antiquos rerum maximarum administrationem, ac summa imperia rerum publicarum iuuenibus aut adolescentibus aut imperitis non esse concedenda : cum in ceteros imperium solis prudentioribus conueniat. nam qui iuuenes rebus publicis, impetitæ præficiunt, ij cum maximo suo & præfectorum & subditorum periculo sæpe se errauisse intelligunt. Fama est eius sorores adeò miserabiliter mortem Phaethontis luxisse, vt Deorum misericordia fuerint in populos commutatae. Hoc nihil aliud significat, nisi ex humore & calore Solis illo eximio multa postea arborum plantarumque genera nasci solere. veruntamen vbi calor materiæ facultatem supera-

superarit, non amplius est generationis, sed corruptionis autor. Succus autem qui vel è corporibus animalium, vel ex arboribus extremus effluit, propter vim intimam expellentem crassior est, quare electrum ex illis arboribus tum primum lactymantibus effluxisse dicunt. Fuerunt qui hæc ad historiam potius detorqueant: nam omnes fabulæ habent aliquam historię partem tanquam fundamentum. Scribit Zetes histor. 117. Phaethontem filium fuisse cuiusdam Regis, qui cum cursum agitaret ad ripas Padi Celtae fluvij, in flumen delapsus interierit, quem tanto cum animi mœrore luxerunt sorores, ut stupide factę sint, quare dictę sunt in arbores commutate. Nam Plutarchus in Pyrrho post diluvium primum Thesprotonum & Molossorum Regem Phaethontem fuisse scribit. quem Lucianus in dialogo de Astrologia Solis idcirco filium, cursumq; accepisse credidit, quia Solis cursum primus deprehenderit. Fuerunt qui Phaethontis fabulam inde detortam esse dicant, quod vastus cometa solaris natura in nonnullis locis tandem dissolutus intolerabiles æstus effecerit. Est enim ea cometarum natura, siue sit vapor circa sidera collectus, siue per se prolongus existat, qui paulatim exurit, siue alia quavis de causa onatur, ut siccitas, & æstus, & aquarum penuria consequatur, quia propensiores sunt ad inflammationes aeris vapores, quam ad pluviam. Quod attinet ad mores, deprimere nonnullorum arrogantiam per hæc voluerunt. qui nihil sibi non tribuunt, nihilque se nescire propter nobilitatem arbitrantur: quæ arrogantia homines plerunque trahit in magnas calamitates. At nunc de Aurora dicamus.

De Aurora.

CAP. II.

AURORAM filiam fuisse Hyperionis ac Thie, Solisque & Lunę sororem, declaravit Hesiodus in Theogonia his carminibus:

Θεία δ' ἡ ἥλιόν τε μέγαν, λαμπρὰν τε τίλην,

ἡ δ' ἡ πάντας ἐπιχθονίους φάνη.

ἀπ' αὐτῆς τε θιόει, τοιούτων ἐν ἑρῶν ἔχει,

γῆν δ' ὑπομυθεῖσ' ἔτιρίοντα ἐν φιλότῳ.

Thia parit Solem magnum, Lunamque nitentem,

Auroram, quæ fert lucem mortalibus aliam,